

DELEGATURA UOKiK w KATOWICACH

Katowice, dnia 16.08.2006r.

RKT-61-09/06/MI

DECYZJA Nr RKT - 57/2006

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18, poz. 172; Dz.U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu w dniu 22.11.2005r. przeciwko Wodociągom Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o., 43-450 Ustroń, ul. Myśliwska 10,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. Na podstawie art. 23c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 23a ust. 1 tejże ustawy, **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne działanie Wodociągów Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu polegające na naruszeniu art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858) w ten sposób, iż w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków nie zamieszczono postanowień dotyczących terminu płatności za pobrane usługi oraz okresu obrachunkowego i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**
- II. Na podstawie art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **określa się** Wodociągom Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu **środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów**, polegające na umieszczeniu w treści zarówno wszystkich nowo zawieranych, jak i wszystkich dotychczas zawartych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowień informujących o terminie płatności za pobrane usługi oraz o długości okresów obrachunkowych, w jakich dokonywane są rozliczenia między dostawcą a odbiorcą usług wodociągowych i kanalizacyjnych – niezwłocznie po uprawomocnieniu się niniejszej decyzji w przypadku umów nowo zawieranych, zaś w przypadku umów zawartych i wykonywanych – w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji.
- III. Na podstawie art. 72 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 75 tej ustawy postanawia się obciążyć Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu kosztami przeprowadzonego postępowania i zobowiązać w/w przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 72 PLN (słownie złotych: siedemdziesiąt dwa).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „Organem Antymonopolowym”) zostało przeprowadzone z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością Wodociągów Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu (zwanym dalej „WZC Ustroń” lub Spółką”) występuje naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej też dalej „ustawą antymonopolową”). W toku przedmiotowego postępowania poddano analizie pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa warunki umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych przez WZC Ustroń z konsumentami w oparciu o wykorzystywane w obrocie gospodarczym wzorce umowne. Ponieważ analiza treści w/w dokumentów dała podstawy do przyjęcia, iż w przedmiotowej sprawie mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w dniu 22.11.2005r. Postanowieniem Nr 1 wszczęte zostało z urzędu przeciwko WZC Ustroń postępowanie w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (karta nr 1). Przedsiębiorcy postawiono zarzut naruszenia art. 23a ust. 1 w/w ustawy w drodze podejmowania bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na naruszeniu art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (zwanej dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę”) w ten sposób, że w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków nie zamieszczono postanowień dotyczących terminu wzajemnych rozliczeń oraz okresu obrachunkowego.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (karta nr 2) oraz w pismach kierowanych do Organu Antymonopolowego w toku postępowania, WZC Ustroń podniosło, co następuje.

Odnosząc się do postawionych zarzutów Spółka poinformowała, iż podstawą dla wszystkich zapisów zawieranych przez nią umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków jest ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz jej wykładnia zawarta w wydanej przez Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie” książce autorstwa Józefa Wiśniewskiego pt. *Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*” opracowanej według stanu prawnego na dzień 31.03.2002r. Ponadto Spółka wskazała, iż w sprawie płatności za wykonaną usługę zastosowanie znajduje § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 26, poz. 257), który mówi, że odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia (karta nr 65). W toku postępowania WZC Ustroń podało również, iż przyczyną niezamieszczenia w umowach postanowienia dotyczącego długości okresów obrachunkowych jest fakt, iż nie jest to obligatoryjnie wymagane na podstawie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Długość okresów obrachunkowych, w jakich dokonywane są rozliczenia z konsumentami z tytułu dostarczonej wody i odprowadzonych ścieków wynosi dwa miesiące i wynika to z długoletniej praktyki przedsiębiorcy (karta nr 68).

W toku przeprowadzonego postępowania Organ Antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu są przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu

w wodę. Spółka działa na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Bielsku – Białej pod numerem 0000091989, zgodnie z którym przedmiotem jej działalności jest między innymi działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody i odprowadzanie ścieków (karty nr 6-9). Działalność w powyższym zakresie WZC Ustroń prowadzi na terenie 9 gmin: Cieszyna, Ustronia, Skoczowa, Wisły, Goleszowa, Dębowca, Strumienia, Hażłacha oraz gminy Chybie (karta nr 5).

W ramach prowadzonej działalności usługowej, WZC Ustroń stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, zawiera z odbiorcami usług umowy, na podstawie których odbywa się dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków. Ustalono, iż w powyższym zakresie Spółka w obrocie konsumenckim posługuje się następującymi wzorcami umownymi: wzorcami *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* (karty nr 69-74 verte), wzorcami *umów o odprowadzanie ścieków* (karty nr 75-78 verte) oraz wzorcami *umów o zaopatrzenie w wodę* (karty nr 79-82 verte). Są one wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami od stycznia 2003 r. (karta nr 5). Na dzień 27.03.2006r. zawarto na ich podstawie umowy z [...] konsumentami (karta nr 292). Stanowi to ponad [...] % ogółu odbiorców Spółki w liczbie [...] (karta nr 186). W toku postępowania zgromadzono przykładowe umowy zawarte z konsumentami z wykorzystaniem wzorców umownych, o których mowa powyżej:

- *Umowę o zaopatrzenie w wodę z dnia 06.01.2006r.* (karty nr 83-84 verte);
- *Umowę o zaopatrzenie w wodę z dnia 29.11.2005r.* (karty nr 93-94 verte);
- *Umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z dnia 13.12.2005r.* (karty nr 101-103 verte);
- *Umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z dnia 13.12.2005r.* (karty nr 114-116 verte);
- *Umowę o odprowadzanie ścieków z dnia 29.12.2005r.* (karty nr 127-128 verte);
- *Umowę o odprowadzanie ścieków z dnia 07.12.2005r.* (karty nr 139-140 verte).

Ustalono, iż integralną część zawieranych przez WZC Ustroń umów są właściwe ze względu na miejsce zamieszkania odbiorców usług *Regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków*. *Regulaminy* stanowią załączniki do umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, a ich odbiór odbiorca poświadcza w momencie zawierania umowy.

W dacie wszczęcia przedmiotowego postępowania na terenie gmin, w których działalność prowadzi WZC Ustroń obowiązywały następujące *Regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków*:

- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Cieszyn* stanowiący załącznik do Uchwały Nr LIX/571/02 Rady Miejskiej w Cieszynie z dnia 10 października 2002 r. (karty nr 29-32);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody na terenie Gminy Chybie* stanowiący załącznik do Uchwały Nr VIII/39/03 Rady Gminy Chybie z dnia 29.08.2003r. (karty nr 33-35);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody na obszarze Gminy Wisła* stanowiący załącznik Nr 1 do Uchwały Rady Miasta Wisły Nr XLIX/353/2002 z dnia 10 października 2002 r. oraz *Regulamin zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Wisła* stanowiący załącznik nr 1 do Uchwały Rady Miasta Wisły Nr XLVIII/339/002 z dnia 29 sierpnia 2002r. (karty nr 36-40);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody* stanowiący załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLIV/38/02 Rady Gminy w Goleszowie z dnia 8 października 2002 r. (karty nr 41-43);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Hażlach* stanowiący załącznik do Uchwały Rady Gminy w Hażlachu Nr XXXVI/389/02 z dnia 10.10.2002r. (karty nr 44-47);

- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody* zatwierdzony Uchwałą Nr L/493/2002 Rady Miasta Ustroń z dnia 9 września 2002 r. oraz *Regulamin zbiorowego odprowadzania ścieków* zatwierdzony Uchwałą Nr XLIX/482/2002 Rady Miasta Ustroń z dnia 19 września 2002 r. (karty nr 48-52);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody* stanowiący załącznik do Uchwały Nr 230/XXIX/02 Rady Gminy Dębowiec z dnia 9 października 2002 r. (karty nr 53-55);
- *Regulamin dostarczania wody* zatwierdzony Uchwałą Nr XLIV/549/02 Rady Miasta Skoczowa z dnia 4 października 2002 r. (karty nr 56-58);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody* stanowiący Załącznik do Uchwały Nr XLVII/284/2002 Rady Miejskiej w Strumieniu z dnia 30 września 2002 r. oraz *Regulamin zbiorowego odprowadzania ścieków* stanowiący załącznik do Uchwały Nr XLVII/283/02 Rady Miejskiej w Strumieniu z dnia 30 września 2002 r. (karty nr 59-64).

W przedmiotowych *Regulaminach*, w rozdziałach dotyczących sposobu rozliczeń za pobraną wodę i odprowadzone ścieki, zawarte są zapisy obligujące do zamieszczenia w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowień dotyczących długości okresu obrachunkowego, w jakim dokonywane są rozliczenia z odbiorcami usług. *Regulaminy* zawierają postanowienia stosownie, do których *Strony określą w umowie okres obrachunkowy*, o czym stanowi § 15 *Regulaminów* obowiązujących w gminach Cieszyn, Chybie i Hażlach oraz § 17 *Regulaminów* obowiązujących w gminach Goleszów, Wisła, Ustroń, Dębowiec, Skoczów oraz Strumień.

Jak ustalono w toku postępowania, w związku z wejściem w życie w dniu 17 sierpnia 2005 r. ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 85, poz. 729), część powyższych *Regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków* zastąpionych zostało nowymi *Regulaminami* uwzględniającymi zmiany w przepisach prawa wynikające z w/w nowelizacji ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Obecnie na obszarze działalności WZC Ustroń obowiązują zatem:

- *Regulamin dostarczania wody* wprowadzony mocą uchwały Nr 247/XXVI/05 Rady Gminy Dębowiec z dnia 29 listopada 2005 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 13 stycznia 2006 r. (karty nr 191 – 205);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Ustroń* wprowadzony mocą Uchwały Nr XL/363/2006 Rady Miasta Ustroń z dnia 26 stycznia 2006 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 21 marca 2006 r. (karty nr 191, 206-211);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Miasta Wisły* wprowadzony mocą Uchwały Nr XLII/364/2006 Rady Miasta Wisły z dnia 26 stycznia 2006 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 21 marca 2006 r. (karty nr 191, 212-219);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Hażlach* wprowadzony Uchwałą Nr XXXII/274/05 Rady Gminy Hażlach z dnia 28 grudnia 2005 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 20 lutego 2006 r. (karty nr 191, 220-236);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Goleszów* wprowadzony mocą Uchwały nr XLI/352/06 Rady Gminy w Goleszowie z dnia 13 lutego 2006 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 30 marca 2006 r. (karty nr 237-253, 283);
- *Regulamin zbiorowego dostarczania wody i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Cieszyn* wprowadzony mocą Uchwały nr XLV/459/05 Rady Miejskiej

Cieszyna z dnia 29 grudnia 2005 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 20 lutego 2006 r. (karty nr 191, 255-271);

- *Regulamin zaopatrzenia w wodę* wprowadzony mocą Uchwały nr XXXVII/476/2005 Rady Miasta Skoczowa z dnia 22 grudnia 2005 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 20 lutego 2006 r. (karty nr 272-280, 283).

Powyższe *Regulaminy* weszły w życie w terminie 14 dni od daty ich opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

W aktualnie obowiązujących *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków* również zawarte są postanowienia przewidujące, że umowy, na podstawie których odbywa się dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków zawierać powinny postanowienia dotyczące okresu rozliczeniowego. Postanowienia zawarte w § 20 *Regulaminów* obowiązujących w gminach Dębowiec, Ustroń i Skoczów oraz w § 19 *Regulaminów* obowiązujących w gminie Wisła, Hażlach, Goleiszów i Cieszyn stanowią, że *Długość okresu obrachunkowego określa umowa, przy czym jest to okres nie krótszy niż jeden miesiąc i nie dłuższy niż sześć miesięcy.*

W toku przeprowadzonego postępowania ustalono, że w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych przez WZC Ustroń z konsumentami brak jest postanowień określających długość okresów rozrachunkowych, w jakich dokonywane są rozliczenia z tytułu dostaw wody i odbioru ścieków. W treści umów nie zamieszczono także postanowień informujących o przysługującym konsumentom terminie płatności za świadczone usługi. Umowy przewidują jedynie, że odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze (§ 13 ust. 1 *umów o zaopatrzenie w wodę*, § 15 ust. 1 *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, § 12 ust. 1 *umów o odprowadzanie ścieków*). Odpowiednich postanowień w tym zakresie nie zawierają również *Regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, jakie obowiązywały na obszarze działalności Spółki w dacie wszczęcia przedmiotowego postępowania, które stanowią integralną część zawartych z konsumentami przez WZC umów. Wyjątkiem w tym zakresie jest *Regulamin* obowiązujący w Gminie Cieszyn, który w § 53 przewiduje, że *Odbiorca usług dokonuje zapłaty za odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia* oraz *Regulamin* obowiązujący na obszarze Gminy Hażlach, który w § 54 zawiera postanowienie o tożsamym brzmieniu.

Jak ustalono, do treści aktualnie obowiązujących na obszarze działalności WZC Ustroń *Regulaminów* wprowadzono zapisy przewidujące, że odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej doręczenia. Stosowne postanowienia w tym zakresie zawarte są w § 22 ust. 3 *Regulaminu* obowiązującego w gminie Dębowiec, § 22 ust. 4 *Regulaminu* obowiązującego w gminach Ustroń i Skoczów oraz § 21 ust. 4 *Regulaminu* obowiązującego w gminach Wisła, Hażlach, Goleiszów i Cieszyn. Jak podała Spółka w piśmie z dnia 5 maja 2006 r. wśród odbiorców nie rozprowadzono jednak jeszcze nowych *Regulaminów*. WZC podkreśliło, że proces ten będzie rozłożony w czasie, co wynika z konieczności doręczenia *Regulaminów* około [...] odbiorców oraz poniesienia kosztów ich wydrukowania. Spółka wskazała także, iż w pierwszej kolejności nowe *Regulaminy*, w których zawarte są informacje o terminie płatności, otrzymają odbiorcy zawierający nowe umowy lub odbiorcy w przypadku wymiany umów już istniejących (karta nr 283).

Organ Antymonopolowy zważył, co następuje.

I. Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie

przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 23a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Tworząc katalog działań naruszających zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca posłużył się terminem „w szczególności”, co oznacza, że ma on charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę działań, które naruszyły przepisy innych aktów prawnych.

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- działanie przedsiębiorcy musi nosić znamiona bezprawności,
- działanie powyższe musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Pierwsza przesłanka zostaje spełniona, gdy przedsiębiorca podejmuje działania sprzeczne z prawem lub, gdy nie dopełnia ciążącego na nim obowiązku. Druga przesłanka niezbędna do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów jest natomiast spełniona wtedy, gdy dane działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni bowiem ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym; znajduje zastosowanie wówczas, gdy określone zachowanie dotyka nieograniczonej liczby podmiotów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować.

Stosownie do przepisu art. 4 pkt 11 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o *konsumencie*, należy przez to rozumieć konsumenta w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.). Stosowną definicję w tym zakresie zawiera przepis art. 22¹ K.c., zgodnie z którym *za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową*.

W przedmiotowej sprawie Wodociągom Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu postawiono zarzut podejmowania bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określonych w art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, polegających na naruszeniu art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę poprzez niezamieszczenie w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowień dotyczących terminu wzajemnych rozliczeń.

Dla zastosowania art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej w pierwszej kolejności zachodzi konieczność wykazania, że działanie przedsiębiorcy będące przedmiotem postawionego w niniejszym postępowaniu zarzutu nosi znamiona bezprawności.

Aktem prawnym określającym zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków jest ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zgodnie z art. 6 ust. 1 tej ustawy dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawartej między przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym a odbiorcą usług. Umowa, o której mowa powyżej, zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę zawierać powinna m.in. postanowienia dotyczące *sposobu i terminów*

*wzajemnych rozliczeń. Szczegółowe uregulowania odnośnie przedmiotowych kwestii zawarte są natomiast między innymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002 r. w sprawie określania taryf wydanym na podstawie art. 23, 25 i 27 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Rozporządzenie w Rozdziale 5 pt. *Warunki prowadzenia rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków*, w § 17 ust. 1 stanowi, iż *Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej dostarczenia.**

W treści zawieranych z konsumentami przez WZC Ustroń umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków brak jest postanowień precyzyjnie określających termin uiszczenia należności za pobrane usługi wodociągowe i kanalizacyjne. Umowy stanowią jedynie, iż odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie podanym na rachunku, nie określając przy tym, kiedy przedsiębiorstwo wodociągowe – kanalizacyjne obowiązane jest dostarczyć fakturę konsumentowi i ile w związku z tym wynosi przysługujący konsumentom na podstawie rozporządzenia w sprawie określania taryf termin na dokonanie płatności należności. Biorąc pod uwagę, że ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nakłada na przedsiębiorstwa wodociągowe – kanalizacyjne obowiązek zamieszczenia w umowach o dostawę wody i odbiór ścieków odpowiednich postanowień w tym zakresie – niedotrzymanie tego obowiązku jest naruszeniem prawa, a więc nosi znamiona bezprawności. Zaniechanie zamieszczenia w umowach postanowień przewidujących, że konsumentom przysługuje 14 – dniowy termin na dokonanie płatności należności w oczywisty sposób narusza zatem art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Oznacza to, iż została spełniona pierwsza przesłanka konieczna do stwierdzenia naruszenia przez WZC Ustroń art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Dla stwierdzenia stosowania praktyki, o której mowa w w/w przepisie w dalszej kolejności niezbędne jest wykazanie, że zachowanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów. Nieobjęcie treścią umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowień informujących konsumentów o przysługującym im na podstawie obowiązujących przepisów prawa terminie na uiszczenie należności godzi w ich interesy rozumiane jako prawo do uzyskania pełnej informacji na temat wszystkich elementów łączącego ich z dostawcą usług stosunku zobowiązaniowego tak, aby konsumenci mogli w pełni korzystać ze swoich praw, wykonywać obowiązki bez narażania się na sankcje, a także wymagać od profesjonalisty w omawianym kontekście odpowiednich standardów zachowania. W okolicznościach przedmiotowej sprawy wyłącznie w gestii przedsiębiorcy pozostaje kwestia daty dostarczenia faktury konsumentowi oraz to, jaki czas przysługiwał będzie konsumentom na uiszczenie należności. W przypadku, gdy w umowach brak jest jakichkolwiek gwarancji, iż przedsiębiorca doręczy rachunek na co najmniej 14 dni przed terminem płatności, uprawnienia konsumentów wynikające z rozporządzenia w sprawie określania taryf mogą nie być respektowane. Może zaistnieć sytuacja, że termin na dokonanie płatności za pobrane usługi wodociągowe i kanalizacyjne wynosić będzie mniej niż 14 dni, w tym, że będzie na tyle krótki, że konsument nawet przy dochowaniu należytej staranności nie będzie w stanie uiszczyć należności w terminie podanym na rachunku, zwłaszcza, że część konsumentów dokonując płatności za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki dokonuje wpłat w placówkach pocztowych lub bankowych, zaś od momentu wpłaty środków pieniężnych do momentu uznania rachunku bankowego dostawcy usług upływa określony okres czasu związany z realizacją polecenia przelewu. W ten sposób powstać może opóźnienie w zapłacie, a w konsekwencji konieczność uiszczenia nieuzasadnionych odsetek ustawowych z powyższego tytułu. Zaniechanie objęcia treścią umów postanowień informujących, w jakim terminie dostawca usług zobowiązany jest do dostarczenia faktur konsumentom prowadzić więc może do niepewności obrotu gospodarczego i wywołać po stronie słabszych uczestników rynku wymierne negatywne skutki o charakterze finansowym

w postaci konieczności uiszczenia odsetek za zwłokę w zapłacie. W wyniku braku możliwości – na skutek zaniechania po stronie przedsiębiorcy – zapoznania się przez konsumentów z całokształtem warunków umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków związanych z terminami wzajemnym rozliczeń w zakresie terminu płatności za pobrane usługi, zagrożone są zatem bezpośrednio ich interesy ekonomiczne.

W przedmiotowym postępowaniu Wodociągom Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. w Ustroniu postawiono również zarzut naruszenia art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę polegającego na zawieraniu z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, w treści których nie określono długości okresów obrachunkowych, w jakich dokonywane są rozliczenia z tytułu świadczonych usług wodociągowych i kanalizacyjnych, co stanowić może naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Jak już podniesiono, art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nakłada na przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne obowiązek umieszczenia w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowień dotyczących *sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń*. Uszczegółowienie tego przepisu zawarte jest natomiast w obowiązujących na terenie działalności Spółki *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, których postanowienia, w tym postanowienia dotyczące wymogów, jakim odpowiadać powinna umowa o zaopatrzenie w wodę, wiążą przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Przewidują one, iż – w zakresie prowadzenia rozliczeń z tytułu dostarczania wody i odprowadzania ścieków – w umowach o dostawę wody i odbiór ścieków powinny znaleźć się postanowienia dotyczące okresu obrachunkowego.

Przedstawione przez WZC Ustroń umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków nie spełniają powyższego wymogu, ponieważ nie zawierają zapisów określających długość okresów rozliczeniowych. Biorąc pod uwagę, że *Regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków* obowiązujące na terenie działalności Spółki wyraźnie precyzują, iż w umowach powinny znaleźć się stosowne postanowienia w tym zakresie, ich niezamieszczenie w treści zawieranych umów jest naruszeniem prawa. Zaniechanie objęcia treścią umowy postanowień informujących o tym, w jakich okresach czasu dokonywane będą rozliczenia z konsumentami stoi zatem w sprzeczności z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, w myśl którego umowa powinna zawierać postanowienia dotyczące terminów wzajemnych rozliczeń. Jeżeli bowiem *Regulaminy* stanowią, że treść umowy określa okresy obrachunkowe przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne – mając na względzie treść art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę – powinno doprecyzować przedmiotowe kwestie w treści umowy. Z powyższego wynika, iż została spełniona pierwsza przesłanka niezbędna do stwierdzenia naruszenia art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, tj. bezprawność zachowania przedsiębiorcy.

Zaniechanie zamieszczenia w umowach przedmiotowych regulacji powoduje, że odbiorca w chwili zawierania umowy, jak i w trakcie jej realizacji nie jest w stanie ustalić na jej podstawie, w jakich terminach (okresach czasu) wystawiane będą faktury za świadczone usługi oraz związane z nimi odczyty wskazań wodomierza. Dostawca usług może w związku z tym w sposób arbitralny ustalać długość cykli obrachunkowych, w których następują rozliczenia usług i związane z nimi odczyty urządzeń pomiarowych. Prowadzi to po stronie konsumentów do niepewności obrotu gospodarczego i ogranicza swobodę w zakresie gospodarowania środkami pieniężnymi w dłuższym okresie czasu. Zamieszczenie w umowie odpowiednich zapisów odnoszących się do terminów dokonywanych rozliczeń spowoduje, że konsument otrzyma gwarancję regularności cykli rozliczeniowych, dzięki czemu będzie w stanie podporządkować im dokonywane wydatki i w odpowiednim czasie zabezpieczyć środki finansowe na pokrycie należności z tytułu dostaw wody i odprowadzania ścieków. Brak w treści umowy odpowiednich postanowień dotyczących okresów rozrachunkowych nie

jest zatem dla konsumentów obojętny i godzi w ich interesy rozumiane jako prawo do otrzymania pełnej informacji o wszystkich elementach stosunku zobowiązaniowego, zwłaszcza tych, które dotyczą tak zasadniczych z punktu widzenia należytego wykonania umowy kwestii, jak warunki wzajemnych rozliczeń pomiędzy konsumentem a dostawcą usług. Dysproporcja pomiędzy wiedzą, jaką posiada w tym względzie przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne a wiedzą, jaką posiada konsument może wywołać po stronie tych drugich wyżej opisane, negatywne skutki. Dlatego uznać należy, że zachowanie WZC Ustroń wiąże się z naruszeniem interesów konsumentów.

Jak wykazano powyżej niepodawanie w zawieranych z konsumentami umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowień dotyczących terminów wzajemnych rozliczeń stron umowy w zakresie informacji o terminie płatności za świadczone usługi oraz długości okresów rozrachunkowych, obarczone jest cechą bezprawności. Zachowanie takie narusza również interesy konsumentów rozumiane jako prawo do otrzymania pełnej i wyczerpującej informacji na temat wszystkich warunków umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, tak aby konsumenci mogli w pełni realizować swoje prawa, wykonywać obowiązki bez narażania się na sankcje, a także wymagać od dostawcy usług odpowiednich standardów zachowania. Z faktu istnienia utrudnień w zapoznaniu się z całokształtem uprawnień odbiorcy wynikających z zawartej umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków wynika, iż z powodu niepełnej ich znajomości z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy, uciążliwe, a nawet niemożliwe może okazać się dochodzenie ich przez konsumenta. Niepodawanie w umowach zawieranych z konsumentami kompletnej informacji o warunkach wzajemnych rozliczeń stron umowy może doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów z przysługujących im uprawnień, jak również do nieegzekwowania od dostawcy usług zachowań, które na profesjonalście wymuszają przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, przepisy rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy oraz postanowienia *Regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków*. W okolicznościach przedmiotowej sprawy wykazano zatem, że zakwestionowane w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy są bezprawne oraz godzą w interesy konsumentów. W celu stwierdzenia stosowania przez WZC Ustroń praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że zachowania te godzą w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 1 i 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku oraz wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni zatem ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. W przedmiotowej sprawie opisane działania WZC Ustroń skierowane są do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. Ich antykonsumenckie ostrze wymierzone jest bowiem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług, z którymi zawarto umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, jak również w jej potencjalnych odbiorców, będących konsumentami w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wskazuje to na naruszenie w przedmiotowej sprawie interesu publicznego, przez który należy rozumieć wynikające z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę prawo wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie

ścieków do otrzymania pełnej informacji na temat warunków prowadzenia rozliczeń z dostawcą usług, w tym obowiązujących terminów płatności i długości cykli obrachunkowych, w jakich dokonywane są rozliczenia.

W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że działania WZC Ustroń będące przedmiotem postawionego w niniejszym postępowaniu zarzutu, godzą w zbiorowe interesy konsumentów, a więc druga z przesłanek niezbędnych do stwierdzenia naruszenia przez w/w przedsiębiorcę art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej została spełniona. W przedmiotowej sprawie zaistniały zatem łącznie wszystkie przesłanki konieczne do uznania zachowań przedsiębiorcy za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów – bezprawność działania i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

W tym miejscu podnieść ponadto należy, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak jest podstaw do stwierdzenia zaniechania stosowania przez WZC Ustroń praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zarówno w odniesieniu do zarzutu niezamieszczenia w umowach informacji o długości okresów obrachunkowych, jak i zarzutu dotyczącego braku informacji o przysługującym konsumentom terminie płatności za świadczone usługi. Jeżeli chodzi o objęcie treścią umowy postanowień dotyczących długości okresów rozliczeniowych należy stwierdzić, że Spółka nie podjęła żadnych działań w celu wprowadzenia do treści zawieranych umów stosownych zapisów w tym zakresie. Natomiast odnośnie zarzutu niezamieszczenia w umowach o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków informacji o terminie płatności za pobrane usługi należy wskazać, że stosowne postanowienia w tym zakresie (zgodnie z którymi odbiorca zobowiązany jest do uiszczenia należności w terminie podanym na rachunku, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jego dostarczenia) zawarte są w aktualnie obowiązujących na terenie działalności Spółki *Regulaminach dostarczania wody i odprowadzania ścieków*. WZC Ustroń praktykuje wprawdzie doręczanie odbiorcom usług broszur z treścią właściwego ze względu na ich miejsce zamieszkania *Regulaminu* w formie załącznika do umowy, jednakże nowo wprowadzone *Regulaminy* zawierające stosowne postanowienia w zakresie terminu płatności nie zostały dotychczas doręczone wszystkim konsumentom. W tym stanie rzeczy uznać należy, że praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów polegająca na naruszeniu przez WZC Ustroń art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w ten sposób, iż w umowach zawieranych z konsumentami nie zamieszczono postanowień dotyczących terminu płatności za świadczone usługi, jest nadal kontynuowana. Uzasadnione jest zatem w okolicznościach przedmiotowej sprawy zastosowanie art. 23c ust. 1 ustawy antymonopolowej i nakazanie WZC Ustroń zaniechania stosowania zarzuczanych praktyk.

Stąd orzeczono jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

II. Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Organ Antymonopolowy może określić w decyzji środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania zawartego w niej nakazu. Jako środki usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, określono w przedmiotowej sprawie umieszczenie w treści wszystkich zarówno nowo zawieranych, jak i wszystkich dotychczas zawartych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowień informujących konsumentów o długości okresów obrachunkowych oraz o przysługującym im terminie na uregulowanie należności, o którym mowa w § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie określania taryf.

Powyższe zmiany powinny zostać wprowadzone do treści umów nowo zawieranych z konsumentami niezwłocznie po dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji, natomiast w przypadku umów zawartych i wykonywanych – w terminie 6 miesięcy od daty

uprawomocnienia się decyzji. Celem określenia na podstawie art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, środków usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów jest doprowadzenie do stanu, w którym z wszystkimi konsumentami zawarte zostaną umowy, których treść w sposób wyczerpujący informować będzie o wszystkich elementach umowy wynikających z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę związanych z terminami wzajemnych rozliczeń.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

III. Stosownie do treści art. 72 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Organ Antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów w/w ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko Wodociągom Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą w Ustroniu w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania Organ Antymonopolowy w punkcie I niniejszej decyzji stwierdził naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznając zasadność postawionego przedsiębiorcy zarzutu. Kosztami niniejszego postępowania są dla Organu Antymonopolowego wydatki w wysokości 72 PLN związane z korespondencją z uczestnikiem postępowania. W związku z tym postanowiono obciążyć WZC Ustroń kosztami przeprowadzonego postępowania w kwocie 72 PLN (słownie złotych: siedemdziesiąt dwa).

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na postanowienie o kosztach zawarte w punkcie III niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Alicja Kral